

Når definitionen af Sharia fastlåses

dr.theol. Lissi Rasmussen, leder af Islamisk-Kristent Studiecenter

Sharia betragtes af muslimer som en generel begrebsliggørelse af både personlige og sociale forpligtelser over for Gud. Det arabiske ord, Sharia betyder ”vejen til kilden” – vejen til det gode liv, det fælles bedste og dækker således over alle aspekter, regler for religiøs praksis, beklædning, spiseregler og princippet til fremme af social, økonomisk og politisk retfærdighed. Sharia er det at være trofast overfor troen og principperne – det, der skal bringe enhed mellem tro og handling. I den forstand, som principper og idéer, er Sharia evig og ufravigelig for en muslim. Først gennem menneskelig fortolkning (fiqh) kan den blive til konkrete regler og lovgivning. Men her er der mange mulige tolkninger og modeller alt efter teologisk og socio-kulturelt udgangspunkt.

Når Naser Khader anklager Hadi Khan og andre muslimer for at ”flirte med Sharia”, identificerer han dermed Sharia med et fastlåst guddommeligt lovsystem – en definition, der i Danmark kun er at finde i meget restriktive muslimske kredse. Nogle af de muslimer (især i Vesten), der opfatter Sharia som et lovkodeks er klar over, at der er tale om en drøm, en utopi som aldrig vil blive realiseret, mens andre (især i den muslimske verden som f.eks. i Saudi Arabien, Iran og Yemen) vil mene, at Sharia som guddommeligt lovsystem har eksisteret i islams tidligste periode og kan implementeres i dag i samme form.

Desuden er der muslimer, der på forskellig måde bruger Sharia-love til at opnå politisk magt. Det gælder visse muslimske regimer, lokalregeringer og aktivister, som har brug for at opnå tilslutning til deres sag og/eller legitimation af deres styre, som det f.eks. er tilfældet i Nigeria og Pakistan. Endelig er der muslimske minoriteter, også i Danmark, der bruger Sharia som en måde at bevare deres muslimske identitet på. Her er det ikke så meget den politiske del som den familiemæssige og personlige del, der fokuseres på.

Den meget fastlåste og firkantede opfattelse af Sharia som først og fremmest straffelovgivning (stening af kvinder, afhugning af hænder etc.) er blevet dominerende i den danske befolknings bevidsthed og anvendes fuldstændig ensidigt i den offentlige debat af politikere, journalister og andre aktører, uden at de overhovedet forholder sig til de mange andre måder at opfatte Sharia på. Den er efterhånden blevet gentaget så mange gange, at også muslimer er begyndt at overtage den. Og da der i Danmark kun findes ganske få intellektuelle muslimer med en uddannelse, der relaterer sig til islamisk teologi, mangler der autoriteter, der kan formulere og udlægge Sharia i forhold til det moderne, både for muslimer og for ikke-muslimer.

Flere og flere muslimske lærde i dag, der har været med til at udforme muslimers selvforståelse (især i vesten), opfatter Sharia i den meget dynamiske og omfattende betydning. I forhold til samfundsmæssige forhold – dvs. det som Naser Khader kalder ”Sharia som lov” - opfatter de Sharia som en række principper, der i dag bør praktiseres på en helt anden måde, end det var tilfældet i islams første tid. Det vigtigste mål for Sharia er at etablere et moralsk, ansvarligt

samfund, og det kan gøres på forskellig måde afhængigt af konteksten. De ser således ikke på nogen måde Sharia som et politisk system, en samlet pakke, man sådan kan indføre eller tage afstand fra, men udelukkende som en samling etiske værdier og principper, der er universelt gældende, og som de mener bør præge samfundene.

Tariq Ramadan, den egyptisk-schweiziske muslimske teolog og filosof, der arbejder med at tolke islam ind i en europæisk kontekst, er en af disse moderne tænkere. Da han sidst var på besøg i København i november sidste år og talte til en forsamling på ca. 300 unge muslimer, sagde han bl.a.: ”Sharia er vejen til trofasthed. F.eks. udfører man Sharia, når man smiler til et andet menneske, i det hele taget har en etik i dagligdagen. Sharia handler om social retfærdighed. Således er den danske lovgivning Sharia i Danmark.” Ramadan gjorde det endvidere klart, at Medina-modellen ikke kan indføres i dag. Det er en drøm, en illusion. I dag kan Sharia defineres som *borgerskabsetik*, dvs. en etik om, hvordan man kan være en berigelse for samfundet, hvordan man kan arbejde for en bedre fremtid for alle.

Tariq Ramadan, som har stor tilslutning blandt unge muslimer i hele vesten, er da også kun en blandt en række moderne muslimske tænkere, som har været med til at bane vejen for nytænkning omkring Sharia-begrebet. Desuden kan nævnes Ziauddin Sardar, Hussein Mohammad Fathy Osman, Mohamed Arkoun og ’Abdullah Ahmed An-Naim.

I f.eks. Indonesien er der en bred tilslutning til den moderne tankegang. De to største og mest indflydelsesrige muslimske organisationer, Muhammadiyah og Nahdlatul Ulama (NU) med op mod 80 mill. tilhængere er begge optaget af at nyformulere Sharia og fremme civilsamfund. I fællesskab agiterer de for et ansvarligt, åbent demokrati og en ”afformalisering” af islam, dvs. en udvikling væk fra den regelfokuserede islamopfattelse. Naser Khaders udsagn om, at Sharia ikke kan demokratiseres, vil de fleste indonesere ikke kunne skrive under på, tværtimod.

I hele Mellemøsten debatterer muslimer i stigende grad, hvordan Sharia skal opfattes i dag i forhold til det moderne samfund, til demokrati og menneskerettigheder. De fleste muslimer i Danmark er derimod ikke vant til at formulere islam og de centrale principper med egne ord og i en moderne sammenhæng. De bliver derfor usikre, når de udfordres til at svare på spørgsmål om f.eks. Sharia, som de måske ikke tidligere har tænkt over. Dette er med til at skabe den begrebsforvirring, der hersker i den offentlige debat om islam, og gøre Sharia til et fastlåst begreb.